

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu o!

COĞRAFYA

TÜRKİYE'NİN EKONOMİK COĞRAFYASI

TARIM

A. Türkiye'nin Ekonomisini Etkileyen Faktörler

Ekonomisi giderek gelişen ve dünyanın güçlü ekonomileri arasında yer almayı amaçlayan Türkiye'nin ekonomisini etkileyen çeşitli faktörler vardır.

I) Coğrafi Konum

- Ülkemizin orta kuşakta bulunması, dört mevsim koşullarının oluşumunu sağlamıştır. Bu sayede tarım ürünü çeşitlenmiştir.
- Üç tarafının denizlerle çevrili olması, deniz ulaşımı ve taşımacılığı ile balıkçılık üzerinde etkili olmuştur. Ayrıca Karadeniz'e kıyısı olan bir çok ülkenin deniz ulaşımı İstanbul ve Çanakkale Boğazları üzerinden olmaktadır.
- Kıtalar arasında önemli ulaşım yolları üzerinde bulunması, transit taşımacılığın gelişmesine katkı sağlamıştır.
- Yeraltı kaynaklarının zengin ve çeşitli olması, ekonomiye katkıda bulunmaktadır.

2) Yer şekilleri

- Kısa mesafelerde meydana gelen yer şekillerindeki farklılık, iklim değişimine yol açmıştır. Bu sayede bitki örtüsü ve tarım ürünü çeşitlenmiştir.
- Denizle olan yükselti farkı, akarsularımızın hidroelektrik enerji potansiyelinin yüksek olmasını sağlamıştır.
- Yükselteleri genelde 1500m'nin üzerinde olan dağların varlığı, kış sporları, yaylacılık ve dağcılık faaliyetlerinin gelişmesine neden olmuştur.
- Plato ve ova düzlükleri tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı arazi üniteleridir. Bu faaliyetler bazı sanayi dallarının gelişmesini sağlamıştır.
- Yer şekillerinin çoğu yerde ulaşımı zorlaştırması, ülkemiz ekonomisi üzerinde olumsuz etki yapmıştır.

3) İklim

- Ülkemizde çay, muz, turunçgiller, zeytin, buğday gibi birbirinden farklı tarım ürünleri yetişebilmektedir. Bu durum gerek matematik, gerekse özel konumun bir sonucu olarak meydana gelen iklim çeşitliliği ile ilgilidir.
- Ege ve Akdeniz kıyılarında kış ılıkılığı sayesinde seracılık gelişebilmiştir. Ayrıca Akdeniz’de bu sayede yılda birden fazla ürün de alınabilmektedir.
- İklim koşulları deniz turizmi üzerinde etkili olmuştur. Akdeniz ve Ege’de deniz turizmi iklim koşullarının elverişli olmasıyla gelişebilmiştir.

- İklim, ulaşım ve tarımsal hayat üzerinde olumsuz etkilerde bulunmuştur. Olumsuz hava koşulları nedeniyle birçok ürünün üretiminde bazı yıllar üretim azalması ve dalgalanması olmaktadır. Yine bu nedenle ulaşımda aksamalar meydana gelmektedir. Bu durum iç ve dış ticareti olumsuz etkilemektedir.

4) Nüfus

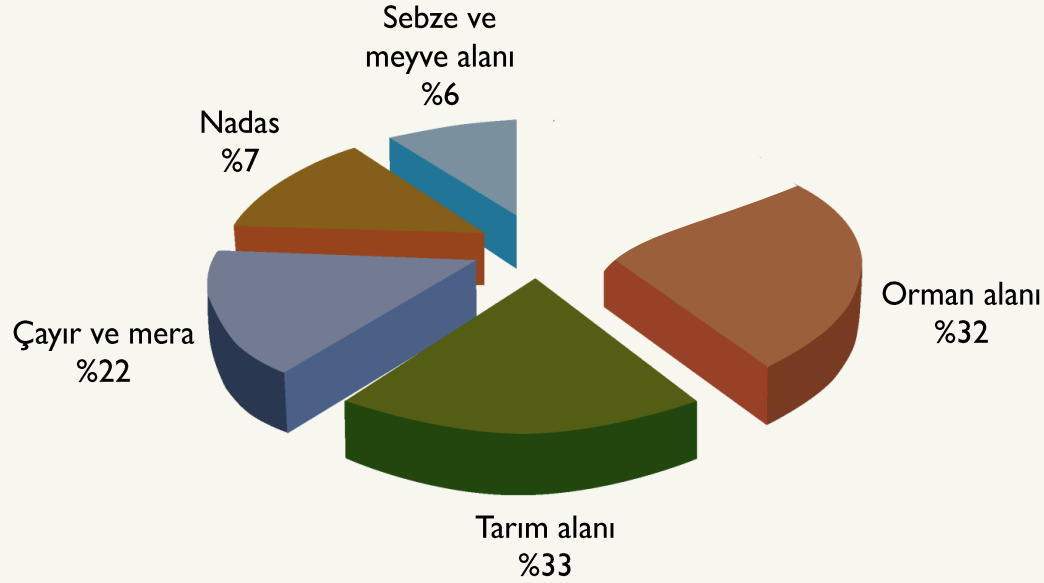
- Ülkemizde genç nüfus fazladır. Bu durum, nüfusa ayrılan yatırımların artmasına ve kalkınma hızının azalmasına neden olur.
- Aktif nüfusun fazla olmasına karşın istihdam imkanlarının sınırlı olması işsizlik sorununa yol açmıştır.
- Nüfusun fazla olması; işçi ücretlerinin ucuzlaması, vergi gelirlerinin artması, askeri güç sağlaması gibi açılardan ülke ekonomisine olumlu katkılar sağlamaktadır.

B. Türkiye’de Tarım

Toprağı işleyerek ondan çeşitli ürünler elde etmek faaliyetine tarım adı verilir. Cumhuriyetin ilk yıllarında çalışan nüfusun önemli bir bölümü tarımda istihdam edilmekteydi. Bugün, nüfusun % 25’i tarımda çalışmaktadır. Günümüzde birim alandan elde edilen verim eskiye oranla artmış, ancak tarım sektörünün ülkemiz ekonomisindeki payı oransal olarak azalmıştır. **Tarım dışı sektörlerin** gelişmesi bu durumun başlıca nedenidir. Nüfusun temel besin ihtiyacının karşılanması, dış satımda önemli yer tutan bazı ürünlerin bulunması gibi nedenlerden dolayı ülkemiz ekonomisi için tarım, önemini korumaktadır.

I.Türkiye Topraklarından Yararlanma

Yer şekilleri Türkiye’de tarım yapılan alanları sınırlandıran önemli faktördür. Birçok yöremizde dağlık ve engebeli yapının geniş yer tutması, tarım alanlarının az olmasına yol açmıştır. Ülkemiz arazisinin % 33’ü tarım alanı, % 32’si orman alanları ile kaplıdır. Ormanlık alanların büyük bölümü kıyı bölgelerimizdedir. Çayır ve otlak alanları % 22’lik bir orana sahiptir. Makineleşme ve tarım alanı oluşturmak gibi nedenlerle çayır ve otlak alanları giderek azalmaktadır.

Türkiye toplam arazisinin kullanım durumuna göre bölünüşü

Tarım alanlarının coğrafi bölgelerimize göre dağılım oranları değişmektedir. Yer şekilleri bunda etkili olan en önemli faktördür. Nadas alanları dahil olmamak kaydıyla ekili-dikili alanların bölge yüz ölçümlerine göre oranının en fazla olduğu coğrafi bölgelerimiz Güneydoğu Anadolu (% 45) ve Marmara (% 35) iken, en az olduğu bölge ise Doğu Anadolu Bölgesi'dir. (% 12)

Bölgeler	Bölge Yüz ölçümü (km ²)	Ekili-Dikili arazi toplamı (km ²)	Bölgelerin yüz ölçümüne göre ekili-dikili arazi oranı (%)
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	61.000	27.342	45
Marmara Bölgesi	67.300	23.683	35
İç Anadolu Bölgesi	162.000	53.439	33
Ege Bölgesi	85.000	26.984	32
Akdeniz Bölgesi	122.100	23.857	20
Karadeniz Bölgesi	156.178	25.877	18
Doğu Anadolu Bölgesi	171.000	21.280	12
Türkiye Toplamı	814.578	202.460	25

2. Türkiye’de Tarımı Etkileyen Faktörler

Türkiye’de tarımı etkileyen faktörler doğal ve beşeri olmak üzere iki grupta toplanır.

- **Doğal faktörler:** Yer şekilleri, iklim ve toprak, tarım faaliyetleri üzerinde etkili olan doğal faktörlerdir.

a. Toprak bakımı ve analizi

- Toprağın yabancı maddelerden arındırılması,
- Toprağın sürülmesi,
- Toprağın içindeki minerallerin belirli analizlerle tespit edilerek yetiştirilecek tarım ürünlerine uygunluğunun belirlenmesi, bu kapsamda yapılması gereken çalışmalardır.

b. Sulama

Türkiye’de yağışın yıl içindeki dağılımı düzensizdir. Özellikle kurak geçen yaz aylarında tarımda sulama gereksinimi artmaktadır. Özellikle İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde sulama sıkıntısı fazladır. Bu nedenle tarım alanları nadasa bırakılmaktadır.

Devlet Su İşleri tarafından tarımda sulama olanaklarının arttırılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik çeşitli projeler yürütülmektedir. GAP bu projelerin en önemlisi olup, projenin tamamlanmasıyla 1,7milyon hektar tarım alanının sulanması amaçlanmaktadır. Bir diğer proje de Konya Ovası’nda sulama sorununu çözmek üzere gerçekleştirilen Konya Ovası Projesi (KOP)’dir.

Türkiye’de tarım alanlarında sulama sorununun çözülmesiyle şu gelişmeler yaşanacaktır;

- Nadas tarımı ortadan kalkar.
- İklim koşullarına bağımlılık azalır.
- Yılda birden fazla ürün alınır.
- Tarımsal üretimde süreklilik sağlanır. (Üretimde dalgalanma azalır.)

- Tarımsal verimlilik artar.
- Tarım ürünü çeşitliliği artar.
- Sebze tarımı yaygınlaşır.
- Çiftçinin geliri artar.
- Pamuk, tütün, ayçiçeği, mısır gibi bitkilerin ekim alanı genişler.
- Kırdan kente göçler azalır.

c. Gübreleme

Topraktaki bazı minerallerin azalması, tarım ürünlerinden elde edilen verimin azalmasına yol açmaktadır. Bu nedenle topraktaki eksik minerallerin tespit edilerek bunların tamamlanmasına yönelik yapılan çalışmalara gübreleme adı verilir. Uygun ve ayarında yapılan gübreleme, birim alandan alınan verimi artırır. Ülkemiz gübre ihtiyacını tam olarak karşılayamaz. Bu nedenle gübrenin bir bölümü ithal edilir.

d. Zirai İlaçlama ve Mücadele

Tarım ürünlerindeki çeşitli hastalık ve zararlıların (böcek, sinek vb.) ortadan kaldırılmasına yönelik ilaçlama çalışmalarına gerek duyulmaktadır. Bu amaçla ülkemizde gereksinim duyulan alanlarda ilaçlama yaygınlaştırılmalıdır.

e. Tohum Islahı

Artan nüfusun gıda ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Bu ihtiyaca cevap vermek için verim gücü yüksek, iyi cins tohum seçilmesine yönelik yapılan çalışmalara tohum ıslahı adı verilir. Devlet Üretme Çiftlikleri, Tohum Islahı İstasyonları gibi kuruluşlar tohum ıslahına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Türkiye, tohum ihtiyacının önemli bir bölümünü dışarıdan ithal etmektedir.

f. Makineleşme (Makineli Tarım)

Tarımda makine kullanımının yaygınlaşması ile;

- Tarımsal faaliyetler daha kısa zamanda yapılır.
- Birim alandan alınan verim artar.

Cumhuriyetin ilk yıllarında tarım büyük ölçüde insan ve hayvan gücüne dayalıydı. 1950 yılına gelindiğinde makineli tarım yaygınlaşmaya başlamış, bu yılda 17 bin kadar traktör sayısına ulaşılmıştır. Bugün 1 milyonun üzerinde traktör sayısı mevcuttur.

Özellikle 1950 yılından sonra gözlenen makineli tarım ile birlikte;

- İnsan gücüne duyulan gereksinim azalmış, bu durum kırdan kentlere göçe neden olmuştur.
- Çayır ve mera alanları sürülerek tarım alanları genişlemiştir.

Bugün Türkiye'nin bütün tarım alanlarında tümüyle makineleşme sağlanamamıştır. **Bu durumun nedenleri;**

- Yer şekilleri
- Kırsal kesimlerde iş gücünün daha ucuz olması
- Tarım işletmelerinin makine kullanımını gerektirmeyecek kadar küçük ve parçalı olması
- Makine fiyatlarının çiftçinin alım gücünün üstünde olmasıdır.

g. Çiftçinin Eğitimi

Doğru ve yerinde tarım faaliyetlerini yürütmek için çiftçinin bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Sulama, gübreleme, ilaçlama ve daha birçok tarımsal uygulamalarda istenilen sonucun elde edilebilmesi, çiftçinin eğitimi ile yakından ilişkilidir.

h. Tarımsal krediler

Tarımsal hayatın iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için devlet tarafından kısa, orta ve uzun vadeli krediler verilmektedir. Ayrıca makine kiralama, gübre ve ilaç temininde kolaylık sağlama, diğer destekler arasında yer almaktadır.

1. Tarımı destekleyen kuruluşlar

Ülkemizde tarımsal faaliyetlerin belirli bir plan dahilinde yürütülmesinde en üst kuruluş Tarım Bakanlığı'dır. Ziraat Bankası ile Tarım Kredi ve Tarım Satış Kooperatifleri, çiftçilere yönelik krediyi karşılar. Türkiye Zirai Donatım Kurumu, Devlet Üretme Çiftlikleri, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri gibi kuruluşlar da tarımla ilgilenmektedir.

i. Pazarlama

Tarımsal faaliyetler sonucu elde edilen ürünlerin son aşaması, tüketim merkezlerine ulaştırılarak pazarlanmasıdır. Ürünün pazarlanmasında, devletin üreticiye önceden ilan ettiği bir taban fiyattan ürününü alma garantisi vermesine **destekleme alım** adı verilir.

Destekleme alımlarının amaçları arasında şunlar yer almaktadır:

- Aynı tarım ürünlerinin yurt genelinde fiyat standardının sağlanması
- Tarımsal ürünlerin makul fiyatlarla piyasaya sunulmasını sağlamak
- Keyfi fiyat artışlarının önüne geçmek
- Üreticiyi fiyatlardaki iniş ve çıkışlara karşı korumak
- Üreticinin ürününün elde kalmasını önlemek
- Üretilen ürünün uygun koşullarda pazarlanmasını sağlamak

ÖRNEK

Türkiye'nin tarım politikalarıyla ilgili önemli uygulamalarından biri de destekleme alımlarıdır. Bu politikanın temeli, devletin üreticiye önceden ilan ettiği taban fiyattan ürününü satın alma garantisi vermesidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi destekleme alımlarının amaçlarından biri değildir?

- A) Üreticinin ürettiği ürünlerin elde kalmasını engellemesi
- B) Üreticinin fiyatlardaki ani iniş ve çıkışlardan zarar görmesini engellemesi
- C) Ürünlerin uygun fiyatlarla piyasaya sunulması ve keyfî fiyat artışlarının önüne geçmesi
- D) Aynı tarım ürünlerinin ülke genelinde benzer fiyatlarla satılmasını sağlaması
- E) Pazarlarda belli tarımsal ürünlere olan talebin arttırılması

KPSS 2009

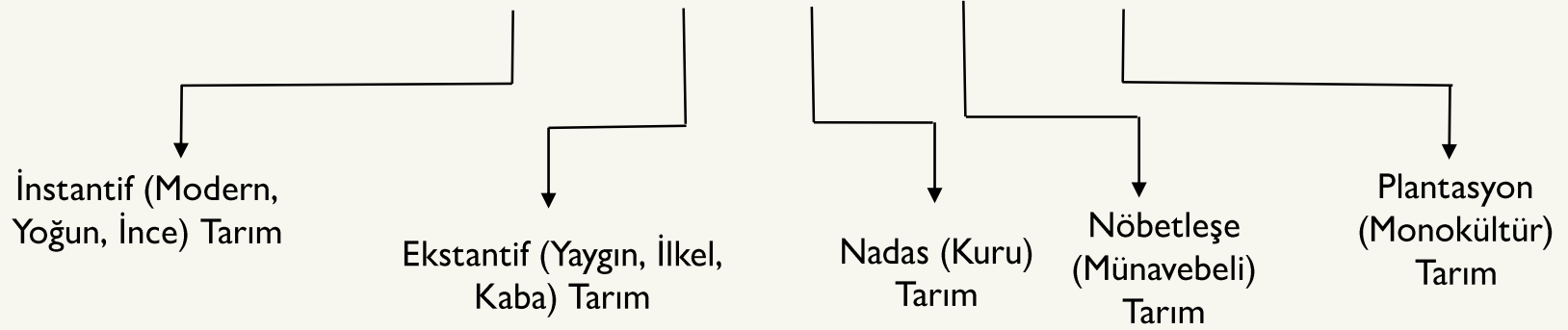
ÖRNEK

Son yıllarda, Türkiye’de, tarımdaki gelişmelere bağlı olarak aşağıdakilerin hangisinde azalma olduğu söylenebilir?

- A) Tarımsal etkinliklerin iklime bağımlılığında
- B) Tarımsal ürünleri pazarlama olanaklarında
- C) Tarımsal ürünlerin tüketiminde
- D) Tarıma dayalı endüstri kuruluşlarının sayısında
- E) Tarımdan elde edilen gelirde

KPSS 2010

Türkiye’de Uygulanan Tarım İşletme Metotları

İstantif (Modern, Yoğun, İnce) Tarım Özellikleri

- Birim alandan alınan verim yüksektir.
- Tabi koşullara olan bağılılık azdır.
- Makineli tarım yaygındır.
- Üretimde süreklilik vardır. (Dalgalanma azdır.)
- Sulama ağı yaygındır.
- Tarım faaliyetleri bilim ve teknolojinin eşliğinde yürütülür.
- Gelişmiş ülkelerde yaygındır.
- Ülkemizde Marmara, Ege, Akdeniz; bu tarım metodunun uygulandığı bölgelerin başında gelir.

Ekstantif (Yaygın, İlkel, Kaba) Tarım Özellikleri

- Birim alandan alınan verim azdır.
- Tabi koşullara olan bağılılık fazladır.
- Üretimde dalgalanma fazladır.
- Sulama ağı yeterli değildir.
- Tarım, çoğunlukla insan ve hayvan gücüne dayanır.
- Geri kalmış ülkelerde yaygındır.
- Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu'da bu tarım metodu yaygındır.

Nadas (Kuru) Tarım Özellikleri

- Bu tarım metodunda temel etken, sulama ve yağış olanaklarının yetersiz olmasıdır.
- Yöntemin amacı, toprakta su ve nem birikimini sağlamak üzere belirli bir süre (genellikle bir yıl) toprağın boş bırakılmasıdır.
- En fazla İç Anadolu'da yapılır (25.304 km²). Nadasa olan gereksinim ise en fazla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndedir (aşırı buharlaşma nedeniyle).
- Nadasa olan gereksinimin en az olduğu bölgemiz Karadeniz'dir (yıllık yağış miktarı ve yağış rejimi nedeniyle).

Nöbetleşe (Münavebeli) Tarım Özellikleri

- Bu tarım yönteminde amaç toprağı erozyona karşı korumak ve toprağın mineral dengesini sağlamaktır. Örneğın; bir yıl şeker pancarı ekildikten sonra, diğeri yıl baklagil ekilmesi bu yöntemle örnektir.
- Yılda birden fazla ürün almaya en elverişli bölgemiz Akdeniz'dir (enlem ve denizellik nedeniyle).

Monokültür Tarım Özellikleri

- Geniş alanlarda tek bir ürünün tarımına yönelik uygulanan tarım metodudur.
- Ülkemizde tam anlamıyla monokültür tarımı olmamakla birlikte Doğu Karadeniz kıyısındaki çay ile Anamur çevresindeki muz yetiştiriciliği bu tarım yöntemine benzetilebilir.

Plantasyon Tarım Özellikleri

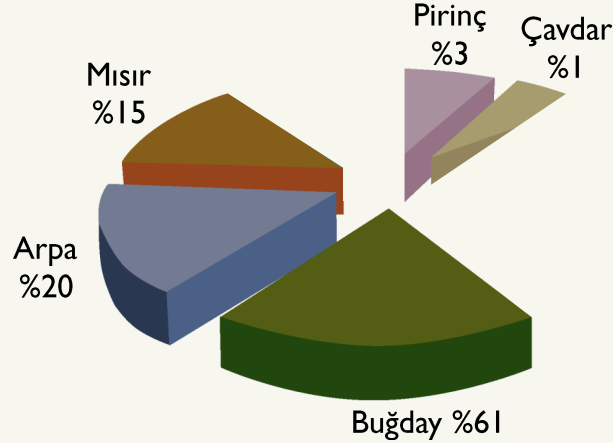
- Güney ve Orta Amerika ülkelerinde görülen kahve ve kakao tarlalarında uygulanan yöntemdir.

Kültür Bitkileri

Beşeri müdahaleler sonucu sulama, gübreleme, ilaçlama, tohum ıslahı vb. teknikler uygulanarak yetiştirilen bitkilere **kültür bitkileri** adı verilir.

a) Tahıllar (Hububatlar)

- Buğday, arpa, mısır, pirinç, çavdar, yulaf ve darı başlıca tahıl türleridir. Bunlar içinde üretimi en fazla olan ürün buğdaydır.
- Ülkemizde ekim alanı ve üretimi en fazla olan ürünler tahıllardır.

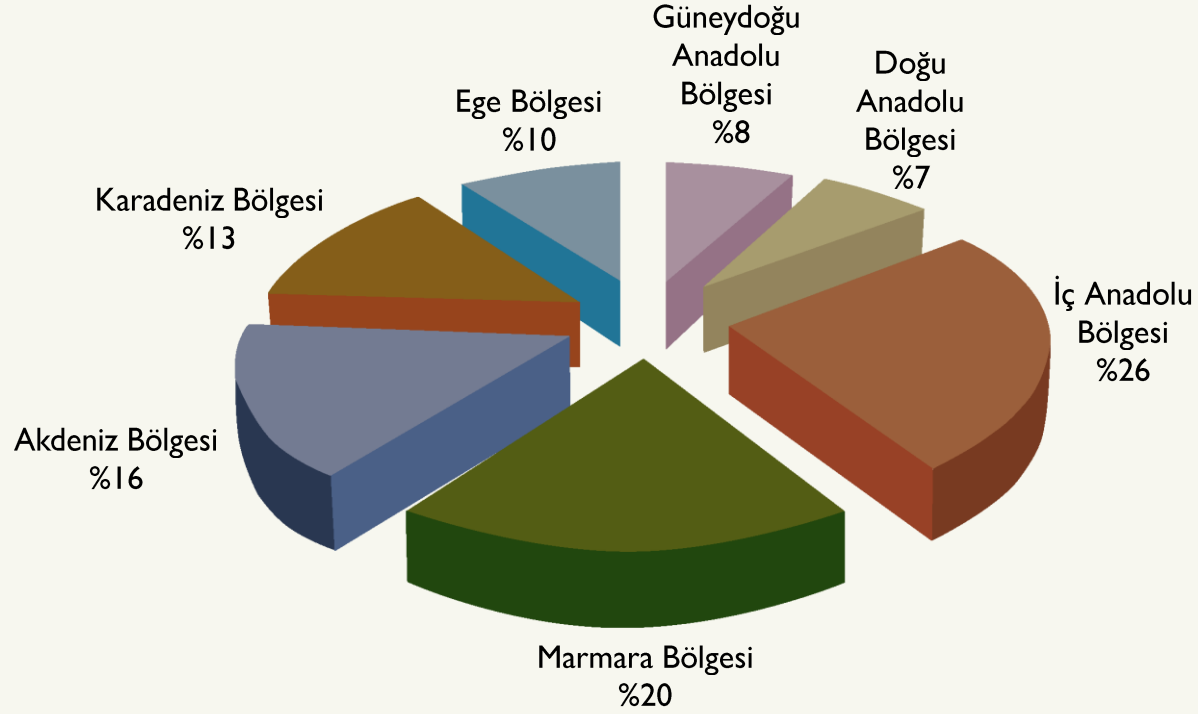
Türkiye’de tahılların üretim alanları

- Ekim alanı ve üretimlerinin fazla olmasında; temel besin maddesi olmaları, depolanabilmeleri ve tarımının kolay olması gibi faktörler etkili olmuştur.
- Üretimlerinde genellikle yıllara göre dalgalanmalar (iniş-çıkışlar) vardır. Bu durum, yıllara göre düşen yağış miktarı ile ilgilidir.

Buğday

- Tahıllar içinde ekim alanı ve üretim miktarı en fazla olan tarım ürünüdür.
- Yetiştirme süresinin filizlenme ve büyüme döneminde yağış isterken, olgunlaşma döneminde sıcaklık ve kuraklık ister.
- Doğu Karadeniz kıyısında her mevsim yağış nedeniyle (yağış rejimi), Doğu Anadolu Bölgesi'nin ise yazları serin ve yağışlı geçen yüksek kesimlerinde buğday tarımı yapılamaz.

- Üretiminde yıllara göre olan dalgalanmanın nedeni, düşen yağış miktarı ile açıklanır. Buna göre, üretimin arttığı yıllarda yağış fazladır. Özellikle İç Anadolu'da ilkbahar yağışlarının fazladüştüğü yıllar, buğday yetiştiren çiftçilerin yüzünün güldüğü yıllardır.
- Üretim miktarı 16-21 milyon ton arasında değişir.
- İç Anadolu, % 26 oran ile coğrafi bölgelerimiz arasında buğday üretiminin en fazla olduğu bölgedir. İkinci olarak Marmara Bölgesi gelmektedir. (% 20)

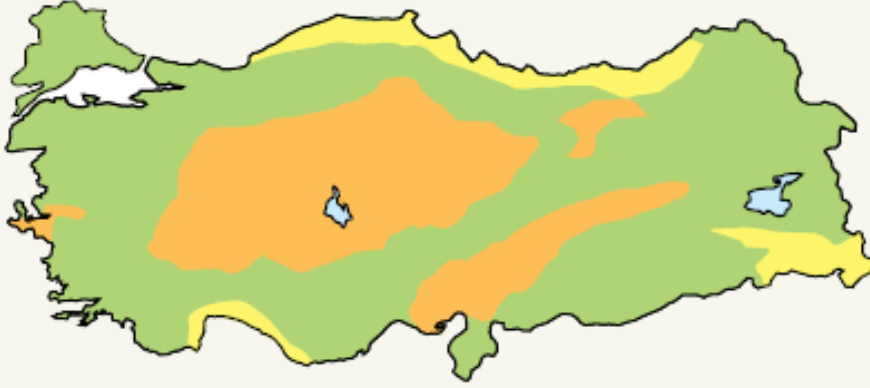

Coğrafi bölgelere göre buğday üretim oranları

- Türkiye’de buğdayın en çok üretildiği il Konya’dır. Burası ülkemizin tahıl ambarı olarak da adlandırılır.

İller	Üretim (Ton)
Konya	1.089.782
Adana	899.461
Tekirdağ	788.540
Ankara	783.221
Edirne	672.274

- Bütün coğrafi bölgelerimizde buğday üretilmektedir. Ancak bazı bölgelerimizin bazı yörelerinde tarımı yoktur.
- Buğday tarımının Akdeniz ve Ege kıyılarında yaygın olmayışı, buralarda ekonomik değeri daha yüksek başka ürünlerin yetiştirilmesi ile açıklanır.
- Buğdayın ülkemizdeki hasat zamanı, çeşitli faktörlerin etkisi altında yörelere göre değişiklik gösterir. Örneğin;
 - Çukurova ve Erzurum'da ekilen buğday, önce Çukurova'da hasat edilir. Enlem, yükselti ve denizellik bu duruma yol açan etkenlerdir.
 - Eskişehir ve Erzurum'da ekilen buğday, Erzurum'da daha geç hasat edilir. Bu durumun başlıca nedeni, yükseltiye bağlı sıcaklığın düşük olmasıdır.

Türkiye’de buğday üretim alanlarının dağılışı

ÖRNEK

Buğday, Akdeniz kıyılarında Doğu Anadolu platolarından daha erken hasat edilir.

Bu durum üzerinde etkili olan etmenler aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Yağış tutarı – Enlem
- B) Enlem – Yükselti
- C) Yağış tutarı – Bakı
- D) Bakı – Enlem
- E) Yükselti – Bakı

KPSS 2008

- Türkiye’de buğday kışlık ve yazlık olmak üzere ekilir. Kışlık buğday sonbaharda ekilip yaz başında hasat edilirken, yazlık buğday ilkbaharda ekilip yaz sonlarına doğru hasat edilir.
- Buğday, makarna ve ekmek yapımında kullanılır. Un sanayisinin ham maddesidir.

ÖRNEK

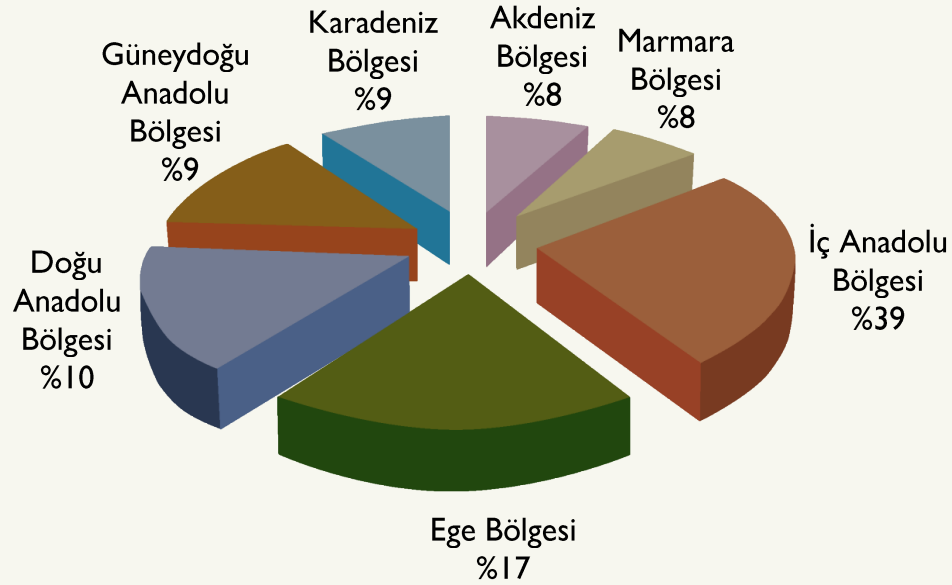
Türkiye’de bir yıla ait buğday ve arpa üretim miktarları ile ekim alanlarının illere göre dağılışını gösteren bir grafikten yararlanılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Buğdaydan en yüksek verimin hangi ilden alındığına
- B) Türkiye'nin yıllık toplam arpa üretimine
- C) Buğday üretimi için hangi illerin daha uygun iklim koşullarına sahip olduğuna
- D) Buğday ve arpanın hangisinden daha yüksek verim alındığına
- E) Arpa üretim miktarının en fazla olduğu ile

KPSS 2010

Arpa

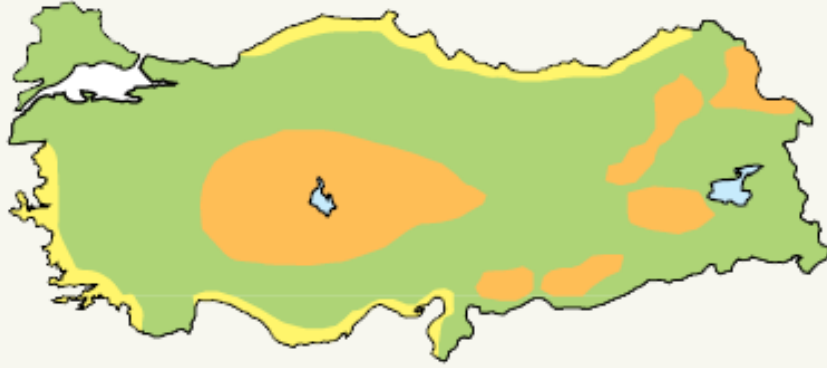
- Tahıllar içinde buğdaydan sonra ekim alanı ve üretimi en fazla olan üründür.
- Yetiştirme koşulları buğday ile benzerdir. Ancak buğdaya göre sıcaklığa ve soğuğa daha dayanıklıdır. Bu nedenle buğdayın yetişemediği yükseltilerde bu ürünün yerini arpa bitkisi almıştır.
- Yetiştirme döneminin her aşamasında yağış istemediği için Doğu Karadeniz kıyısında tarımına rastlanmaz.
- Yıllık ortalama 8 milyon ton olan arpa üretiminde İç Anadolu Bölgesi ilk sırada gelmektedir. (% 39) Ege Bölgesi % 17'lik pay ile ikinci sırada yer alır.

Türkiye’de arpa üretiminin bölgelere göre oransal dağılımı

- Arpanın kullanım alanları içki endüstrisi (bira yapımı) ile yem sanayidir. Ayrıca arpadan ekmek yapımında da yararlanılmaktadır.
- Ülkemizde en çok arpa üreten ilimiz Konya'dır. (515.501 ton)

İller	Üretim (Ton)
Konya	515.501
Ankara	413.031
Afyonkarahisar	328.725
Şanlıurfa	300.694
Kayseri	252.537

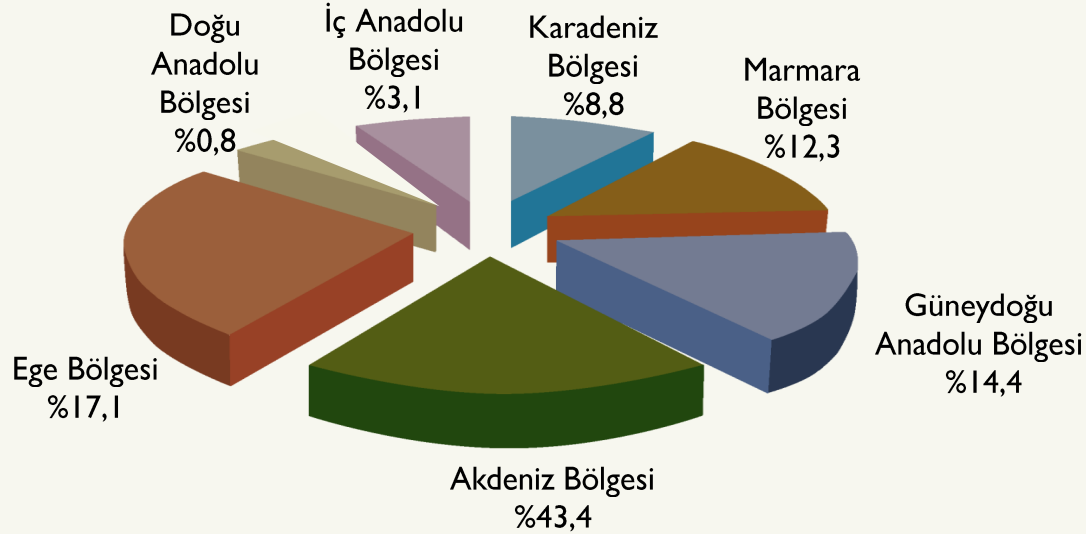

Türkiye’de arpa üretim alanlarının dağılışı

Mısır

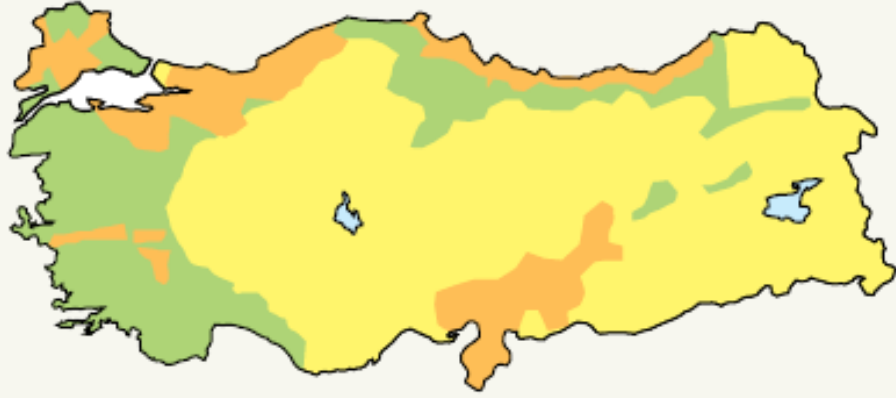
- Sıcaklık koşulları elverişli olmak kaydıyla sulanabilen alanlarda mısır tarımı yapılabilir.
- Sıcak ve nemli bölgeler başlıca yetiştirme alanıdır. Bu nedenle mısır bitkisi için en ideal iklim koşulları Karadeniz Bölgesi'ndedir.
- Yıllık ortalama mısır üretimimiz 3 milyon tondur.

- Mısır üretiminde %43'lük oran ile Akdeniz Bölgesi ilk sırada gelir. Ege ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri mısır üretiminde Akdeniz'i takip eder. GAP tamamlanınca mısır ekim alanı ve üretiminde artış yaşanacaktır.

Coğrafi bölgelere göre mısır üretim oranları

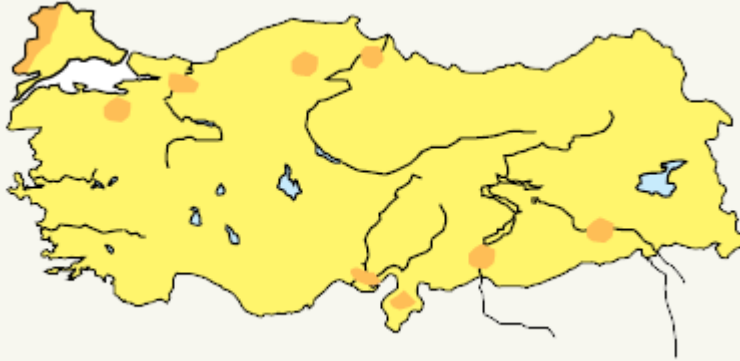
- Mısır tarımında, doğal koşullar yönünden daha elverişli şartlara sahip Karadeniz Bölgesi'nde üretim fazla değildir. Bölgede mısır üretimi daha çok halkın temel besin ihtiyacını karşılamaya yönelik olup ticarete önemli yeri yoktur.
- Adana, ülkemizde en çok mısır üreten ildir. (1.036.626 ton)
- Mısır üretiminin son yıllarda artış göstermesinde un, yağ ve nişasta yapımında ham madde olması temel etkindir.
- Bütün bölgelerimizde tarımı yapılan mısır, tahıllar içinde pirinçten sonra en çok su isteyen üründür.
- Mısırın küspesi hayvan yemi olarak değerlendirilir.

Türkiye’de mısır üretim alanlarının dağılışı

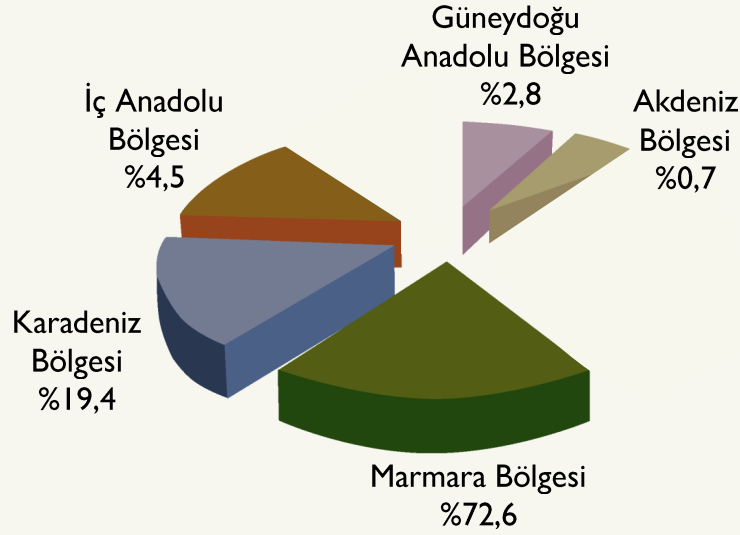
Çeltik (Pirinç)

- Tahıllar içinde en çok su isteyen bitkidir.
- Ülkemizde pirinç ekim alanları genellikle akarsu kenarlarında ve sulama olanaklarının geliştiği kıyı bölgelerinde yaygındır.

Türkiye’de pirinç üretim alanlarının dağılışı

- Yıllık pirinç üretimimiz 300 ila 750 bin ton arasında değişir. Bu üretim miktarı, ülkemizin tüketim ihtiyacını tam olarak karşılayamaz. Bu nedenle pirinç, ithal ettiğimiz tarım ürünleri arasında yer alır.
- Pirinç, **çeltiklik** adı verilen su toplama havuzlarının içinde ekilen ve su içinde büyüyen bir bitkidir. Bu nedenle pirinç tarımının yapıldığı alanlar, sivrisineklerin toplandığı sahalardır. Bu durum pirinç tarımının şehrsel merkezlerin uzağında yapılmasına yol açmıştır. Sivrisineklerin yol açacağı sıtma mikrobu için **pirinç üretimi devlet kontrolündedir**.
- Sulu tarım ile yapılması ve üretimin devlet kontrolünde olması nedeniyle pirincin yıllara göre üretiminde dalgalanma fazla değildir.
- Bugün, 700 bin tonun üzerinde olan pirinç üretiminin %72,6'sını Marmara Bölgesi tarafından karşılayan ülkemiz, pirinç üretiminde ilk sırada yer alır. Bölgede Tekirdağ, baldo pirinci ile tanınır (Ergene Bölümü'nde).

Coğrafi bölgelere göre pirinç üretim oranları

- Pirinçte Karadeniz Bölgesi ikinci sırada gelir. (%19,4) Bölgede Bafra (Samsun), Tosya (Kastamonu), Osmancık (Çorum), pirinçleri ile tanınan merkezlerdir.
- Edirne 371 bin tonun üzerinde pirinç üretimiyle ilk sırada yer alan ilimizdir.

İller	Üretim (Ton)
Edirne	371.601
Balıkesir	94.195
Samsun	65.405
Çorum	56.383
Tekirdağ	29.946

- Pirinç tarımında makine kullanımı sınırlıdır. Bu nedenle tarımda insan emeğine yoğun gereksinim vardır.

ÖRNEK

Türkiye’de tarımda makineleşme ne kadar yaygınlaşırsa yaygınlaşsın yine de bazı ürünlerin yetiştirilmesinde insan emeğine duyulan yoğun gereksinim devam edecektir.

Bu yargının doğruluğunu kanıtlamak için öncelikle,

- I. çeltik,
- II. buğday,
- III. çay,
- IV. mısır

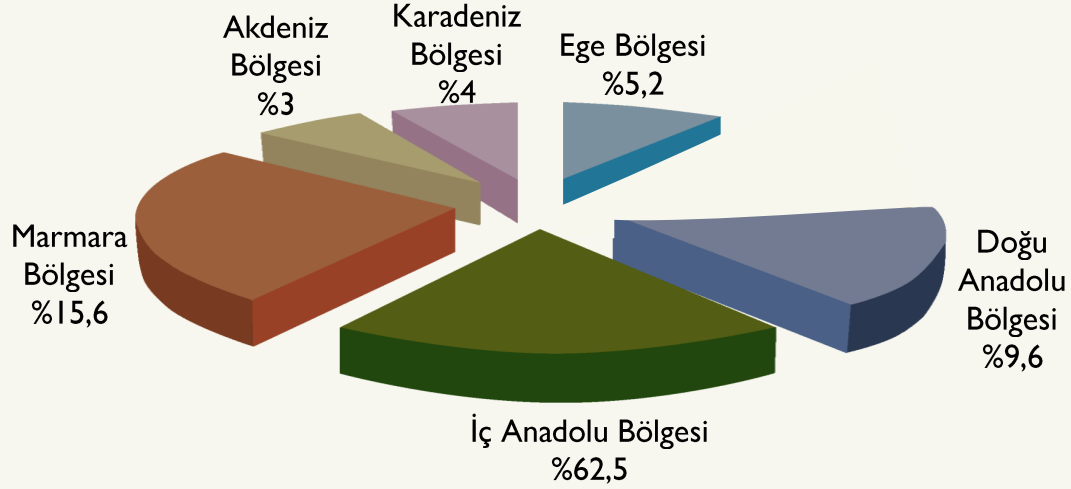
ürünlerinden hangilerinin yetiştirilme koşulları örnek gösterilebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve IV D) II ve III E) III ve IV

KPSS 2011

Çavdar

- Tahıllar içinde soğuğa karşı en dayanıklı tarım ürünüdür.
- Türkiye’de üretimi azdır. (150 - 300 bin ton arası)

Coğrafi bölgelere göre çavdar üretim oranları

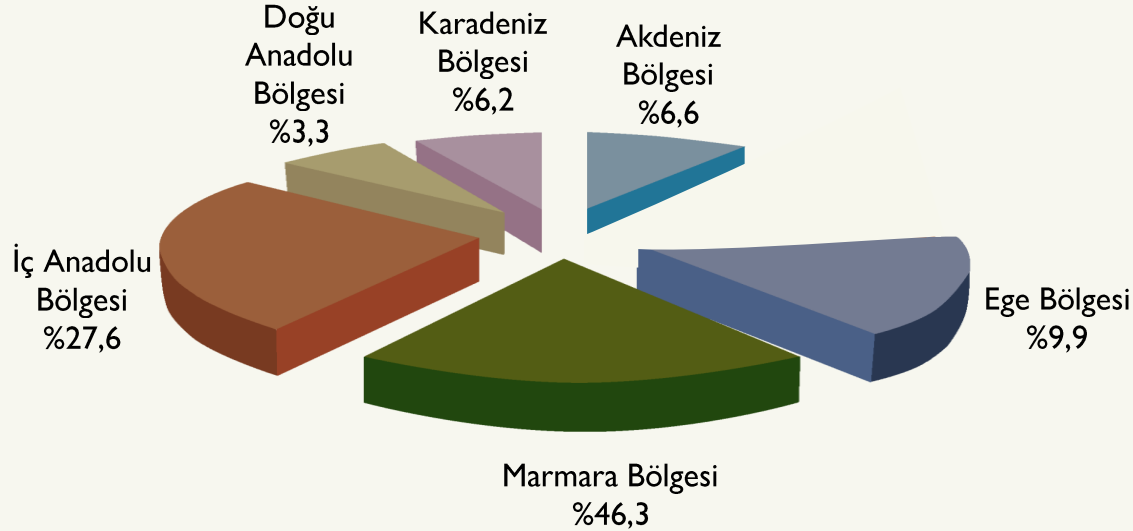
- Ülkemiz çavdar üretiminde Kayseri ili 37.723 ton ile ilk sırada yer alır.

İller	Üretim (Ton)
Kayseri	37.723
Balıkesir	27.670
Niğde	23.564
Nevşehir	21.579
Konya	21.011

Yulaf

- Buğday ile benzer koşullarda yetiştirilir.
- Bisküvi yapımında kullanılır. Bazı yörelerde de hayvan yemi olarak kullanılır.
- Yıllık üretim ortalaması 250 bin tondur.

- Marmara Bölgesi ülkemiz yulaf üretiminde ilk sırada gelir. (%46,3)

Coğrafi bölgelere göre yulaf üretim oranları

- Kocaeli en çok yulaf üreten ilimizdir. (26.295 ton)

İller	Üretim (Ton)
Kocaeli	26.295
Çanakkale	17.659
Balıkesir	16.174
Ankara	13.043
Nevşehir	11.314

b. Baklagiller

- Fasulye, nohut, mercimek, bakla, bezelye ve börölce baklagil türleridir.
- Protein değeri yüksektir.
- Yıllık ortalama baklagil üretimi 1 milyon 300 bin tondur.
- Son yıllarda baklagillerin ekim alanı ve üretiminde azalma olmuştur.

Fasulye

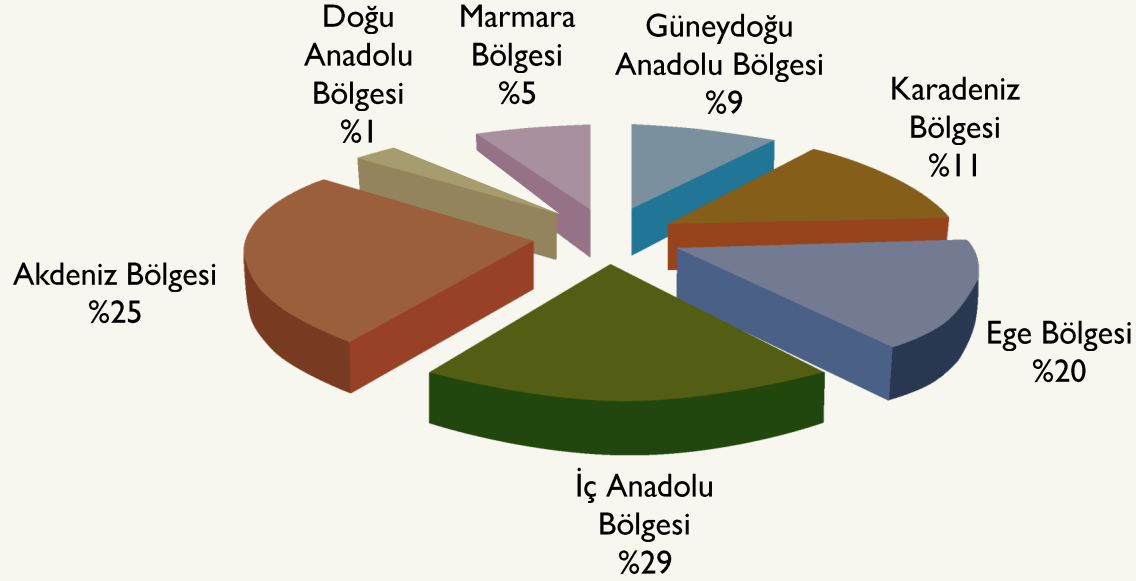
- Sulama olanaklarının elverişli olduğu yerlerde yetişebilen bir bitkidir.
- Ülkemiz fasulye üretimi 150 ile 250 bin ton arasında değişir.
- Fasulye üretiminin büyük bir bölümünü İç Anadolu Bölgesi karşılar.
- Bunun dışında sulanabilen yerlerde tarımı yapılır.

- Konya en çok fasulye üreten ildir. (26.591 ton)

İller	Üretim (Ton)
Konya	26.591
Karaman	14.027
Erzincan	10.640
Kahramanmaraş	10.102
Kütahya	5.743

Nohut

- Yıllık nohut üretimimiz 500-750 bin ton arasında değişir.
- İç Anadolu ve Akdeniz bölgeleri üretimde önde gelir.

Coğrafi bölgelere göre nohut üretim oranları

- Türkiye nohut üretiminde Uşak ili ilk sırada yer alır. (41.090 ton)

İller	Üretim (Ton)
Uşak	41.090
Antalya	39.704
Kütahya	33.618
Konya	31.028
Çorum	29.853

Mercimek

- Baklagiller içinde kuraklığa en dayanıklı üründür. Bu nedenle üretimi İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yoğunlaşmıştır.
- Kırmızı ve yeşil mercimek olmak üzere iki türde yetişmektedir.
- Kırmızı mercimek üretimi yeşil mercimek üretiminden daha fazladır.
- Kırmızı mercimek üretiminde Güneydoğu Anadolu ilk sırada gelir. Bölgede GAP ile mercimeğin ekim alanı daralmıştır.

- Şanlıurfa kırmızı mercimek üretiminde, Yozgat ili ise yeşil mercimek üretiminde önde yer alır.

İller	Üretim (Ton)
Şanlıurfa	36.702
Diyarbakır	27.569
Adıyaman	15.284
Mardin	8.020
Manisa	3.545

Türkiye kırmızı mercimek üretiminde önde gelen iller

İller	Üretim (Ton)
Yozgat	4.348
Çorum	3.902
Ankara	3.359
Manisa	2.163
Afyonkarahisar	1.780

Türkiye yeşil mercimek üretiminde önde gelen iller

Bakla, Bezelye, Börölce

- Ülkemizde yıllık üretimleri 20-50 bin ton arasında değişmektedir.
- Genelde konserve ve yemeklik tüketim için üretilmektedir.
- Çoğunlukla sulama olanakları gelişmiş kıyı bölgelerimizde üretimleri yaygındır.